

Metodologie 2

Lenka Slepíčková

20. 3. 2020

Otázky z minulého tématu
a správné odpovědi na ně

1. Dotazník pro žáky 6. třídy

Navštívil/a jsi někdy zemi, kde se vyznává islám?

a) ANO

b) NE

2. Dotazník pro pedagogy SŠ

Ocenil/a byste na vaší škole pravidelné školení o prevenci syndromu vyhoření?

- a) souhlasím
- b) spíše souhlasím
- c) tak napůl
- d) spíše nesouhlasím
- e) nesouhlasím

3. Dotazník pro pedagogy SŠ

Souhlasíte s odborníky, kteří říkají, že nejlepší prevencí syndromu vyhoření je pravidelná supervize na pracovišti?

- a) Rozhodně ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ne, ani ano
- d) Spíše ne
- e) Rozhodně ne

4. Dotazník pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici v Kuřimi

Jaký literární žánr si v knihovně půjčujete
nejčastěji?

(vypište)

5. Příklad výzkumu mezi občany, realizovaného Magistrátem města Brna

Urbanistické začlenění náměstí

- a) relaxační plochu opticky oddělit od přilehlých dopravně vytížených komunikací
- b) náměstí řešit zcela transparentně s vazbou na průčelí domů trojúhelníkového náměstí
- c) zachovat základní průhledové osy a pomocí vegetačních prvků prostor oddělit od vozovek
- d) náměstí má být solitérní prostor bez návaznosti na okolí

KVANTITATIVNÍ VÝZKUM A JEHO POVAHA - SHRNUÍ

Kvantitativní výzkum a jeho povaha - shrnutí

Cíl

Standardizace

Logika

Postup

Reliabilita a validita

Reprezentativita

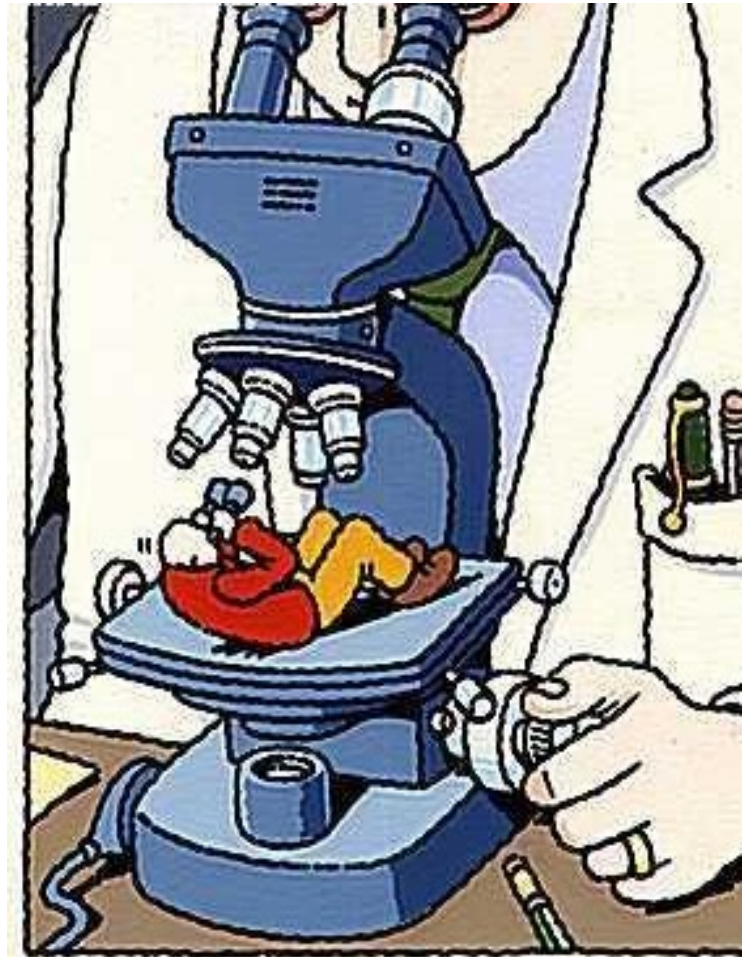
Výzkumné otázky

***Podle čeho volíme, zda budeme dělat kvalitativní
nebo kvantitativní výzkum?***

Kvalitativní výzkum

- *zkoumání v přirozeném prostředí*
- *komplexnost, kontext, detaily*
- *vztah mezi badatelem a účastníkem výzkumu*
- *zájem o to, jak lidé chápou, prožívají a vytvářejí sociální realitu*

(Švaříček, Šed'ová, 2007:17)



Kvalitativní výzkum a jeho povaha - shrnutí

Cíl

Standardizace

Logika

Postup

Reliabilita a validita

Reprezentativita

Výzkumné otázky

VÝZKUMNÝ DESIGN	HLAVNÍ PRINCIP	SBĚR DAT	PŘÍKLAD
Zakotvená teorie	Cílem je vytvořit teorii zakotvenou v datech, výstupem obvykle model, schéma	Rozhovor	- Více o zakotvené teorii včetně příkladů najdete v knize Švaříček, R. Šedřová, K. (2007). Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. PORT sro.
Případová studie	Studium případu/případů (jedinec, rodina, komunita, instituce, událost, role, interakce, proces) jako komplexního systému jeho přirozeném prostředí)	Kombinace různých metod sběru dat (i kvantitativní data)	
Biografický výzkum	Studium vyprávěného životního příběhu (příběhu o určité životní etapě).	(Opakovaný) rozhovor	a) Projekt Paměť žen b) Pol, M., Hloušková, L., Novotný, P., & Sedláček, M. (2010). Profesionální dráha ředitelů základních škol: od fáze profesní jistoty k novým výzvám. Studia paedagogica, 15(1), 85-106.
Etnografie	Cílem etnografie je detailní popis způsobu života určité skupiny lidí (chování, zvyků, jednání, jazyka, interakce, struktury, přesvědčení, hodnot, postojů a názorů). Výzkumník aktivně vstupuje do každodenního života aktérů.	Kombinace různých metod sběru dat, zejména zúčastněné pozorování	a) Pražská skupina školní etnografie http://psse.hys.cz/index.php?p=vyzkum b) Jarkovská, L. (2013). Gender před tabulí. Etnografický výzkum genderové reprodukce v

Sběr dat v kvalitativním výzkumu

Pozorování

Rozhovor

Focus group

Analýza dokumentů

Akční výzkum

SITUACE A: Třída mezi sebe nebere Petra, který přišel na začátku roku z jiné školy. Nikdo s ním nechce sedět v lavici, o přestávce se s ním nikdo nebaví a když jde ze školy domů, tak se k němu nikdo z žáků nepřipojí. V učiteli vzniká dojem, že zde „něco nehraje“...

SITUACE B: Pan učitel Hnízdo oznámil rodičům na třídní schůzce, že jsou srdečně zváni na hospitaci do jeho hodiny. Mohou shlédnout kteroukoliv jeho hodinu a vyjádřit se k ní. Na hodinu zeměpisu do 7. třídy se přišel podívat pan Vondruška, který se k ní vyjádřil zhruba v tomto smyslu: „Pane učiteli, když tolik času věnujete vyučování, zbývá dětem vůbec čas, aby se učili?“

SITUACE C: Ve třídě paní učitelky Veselé mají děvčata pocit, že se vůbec nedostanou ke slovu. Paní učitelka vyvolává téměř skoro výhradně chlapce, a k tomu ještě jen ty, kteří vždy znají správnou odpověď...

SITUACE D: Pan učitel Beránek se již delší dobu nemůže ubránit dojmu, že tím, kdo má hlavní slovo ve výuce, je on sám. Přitom si celkem dobře vzpomíná na dobu, kdy byl žákem a studentem, jak mu tehdy vadilo, když je učitelé nepustili ke slovu. Jasně je, že když učitel mnoho mluví, žáci mluví málo...

Třída mezi sebe nebere Petra, který přišel na začátku roku z jiné školy... Je dojem učitele, že zde „něco nehraje“, oprávněný? Nebo je to opravdu jenom dojem? V tomto si učitel chce udělat jasno. Přemýšlí o tom, jak získat více informací o Petrově pozici ve třídě, o tom, jak s ním žáci komunikují nebo nekomunikují, a co za tím vším asi je?

V dalších dnech se na Petra zaměří – bude jej sledovat (metoda pozorování), prohodí s žáky pár slov o Petrovi, aby zjistil, jak ho vidí oni (metoda rozhovoru), požádá Petra, aby „se našel“ na obrázku (příloha 1) a svoji pozici okomentoval (projektivní technika spojená s introspekci) atd. Učitel **získává** určité **poznatky** o Petrově pozici ve třídě a **zamýšlí se nad nimi** (reflexe). „Dali jsme jako třída Petrovi dostatek příležitostí k tomu, aby mezi nás zapadl? Co když jsme se málo starali o to, jak se mezi námi cítí a jak se mu s námi učí? Nespoléhal jsem jako učitel snad až příliš na to, že to půjde samo? Jak to vypadá, v Petrově případě to asi samo nepůjde, takže se tomu musí pomoci...“

Učitel přemýšlí, **co může udělat** pro to, aby se Petrova pozici ve třídě zlepšila, aby ho žáci vzali mezi sebe. Napadají ho různé věci: „Především já sám, jako učitel, se musím k Petrovi postavit s větší otevřeností, dát mu najevo svůj zájem o něj... Můžu také zkusit pohnout se zasedacím pořádkem ve třídě. Posadím k němu Honzu, mohli by si rozumět, navíc oba dva sbírají známky, takže by mohli najít společnou řeč... Ve výuce zkusím využívat více kooperativních forem vyučování a učení – snad Petra získám pro skupinovou práci a ostatní žáci se ho naučí brát jako nového kamaráda.“

ŽÁKOVSKÁ PARTICIPACE JAKO PŘEDMĚT AKČNÍHO VÝZKUMU

STUDENT PARTICIPATION AS THE FOCUS OF ACTION RESEARCH

KLÁRA ŠEĎOVÁ, MARTIN SEDLÁČEK

Abstrakt

Cílem této studie je analyzovat změny v participaci žáků na výukové komunikaci, ke nimž došlo v důsledku zapojení učitelů do projektu akčního výzkumu zaměřeného na implementaci principů dialogického ryčování. Participace je operationalizována jako: 1) výukový čas, který žáci vyplňují svými promluvami; 2) příležitost žáků k rozvíjeným promluvám; 3) triadická interakce, tedy bezprostřední komunikace mezi větším počtem aktérů, než je jeden žák a učitel. Prostřednictvím kvantitativní analýzy v příspěvku prokážeme, že v hodinách sledovaných učitelů došlo ke zřetelnému posílení žákorské participace, a to ve všech uvedených parametrech. Následně pomocí kvalitativní analýzy identifikujeme mechanismy, které k tomuto výsledku vedou.

Východiska

Aktivní zapojení žáků do výukové komunikace pozitivně ovlivňuje jejich učení.

V českém prostředí výzkumné nálezy ukazují, že učitel vyplňuje svými komunikačními aktivitami 75 % času, na žáky zbývá 25 % (Šed'ová, Švaříček, & Šalamounová, 2012)

Cíl: posílit žákovskou participaci na výukové komunikaci tak, aby se rozšířil prostor pro jejich promluvy

Jak žákovskou participaci operacionalizovat?

- 1) Čas žáků: celkový čas, po který žáci ve vyučovací hodině hovoří.
- 2) Rozvité promluvy: výskyt žákovských promluv obsahujících deset a více slov.
- 3) Triadická interakce: výskyt komunikační struktury, v jejímž rámci na sebe bezprostředně reaguje větší počet aktérů než učitel a jeden žák.

- 1) Zvýšila se po intervenci míra žákovské participace? 2) Jakým způsobem učitelé zvýšené žákovské participace dosahují? Na první z výzkumných otázek odpovídáme prostřednictvím kvantitativní analýzy indikátorů participace popsaných výše (čas žáků, rozvítené promluvy, triadická interakce). Testujeme hypotézu, že hodiny učitelů po intervenci se z hlediska žákovské participace liší od vyučovacích hodin, které intervenci předcházely.

- BRYDON-MILLER, Mary; GREENWOOD, Davydd; MAGUIRE, Patricia. Why action research?. *Action research*, 2003, 1.1: 9-28.
- NEZVALOVÁ, D. Akční výzkum ve škole. *Pedagogika*, 2003, 53.3: 300-308.
- JANÍK, Tomáš. Akční výzkum jako cesta ke zkvalitňování pedagogické praxe. *Cesty pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2004, 51-68
- ŠEĎOVÁ, Klára; SEDLÁČEK, Martin. Žákovská participace jako předmět akčního výzkumu. *Studia paedagogica*, 2015, 20.2
- DOWELL, Jon; JONES, Anni; SNADDEN, David. Exploring medication use to seek concordance with 'non-adherent' patients: a qualitative study. *Br J Gen Pract*, 2002, 52.474: 24-32.
- REASON, Peter; BRADBURY, Hilary (ed.). *Handbook of action research: Participative inquiry and practice*. Sage, 2001.
- MCNIFF, J. with Whitehead, J.(2002). *Action research: Principles and practice*, 2.

Opakování a procvičování – práce ve skupinách

Opakování a testování

- 1. Kterému typu kvalitativního výzkumu odpovídá schéma na obrázku (zkuste nejprve bez google a prezentace 😊)?*



2. O chystaném výzkumu promořenosti české populace koronavirem čteme: „Mozaika testovaných přitom musí být pestrá a zahrnovat různé věkové skupiny. S jejich výběrem proto pomáhá i Český statistický úřad. „Potřebujeme vybrat lidi ve všech regionech ve stejných skupinách – podle věku, pohlaví.““

O jaký typ výběru vzorku se jedná? Bude reprezentativní pro českou populaci?

3. Vyberte, co patří mezi typické vlastnosti kvalitativního výzkumu

- a) Vysoká reliabilita*
- b) Postup od obecného ke konkrétnímu*
- c) Nízká validita*
- d) Ani jedno z uvedeného*

4. Kolegyně s Vámi konzultuje tento návrh výzkumu. Co byste jí poradili?
Zformulovala dobře hypotézy? Je reálné je ve výzkumu ověřovat?

Cílem výzkumu je zjistit, zda vzdělávání starších dospělých a seniorů má vliv na jejich zdravotní stav, životní styl, spokojenost a na jejich osobní a odborný rozvoj.

Hypotézy:

- a- Respondenti mají zájem o vyhledávání a získávání nových informací, tedy o vzdělávání.
- b- Vzdělávání respondentů má vliv na jejich lepší adaptaci vůči vnějšímu prostředí, tedy na snížení sociální izolace.
- c- Vzdělávání respondentů zlepšuje jejich psychickou pohodu.
- d- U respondentů, kteří se vzdělávají, bude přítomen nižší výskyt zdravotních problémů.

Práce s návrhem vlastního výzkumu a hledání zdrojů

Popsali jste téma, problém, otázku vlastního
výzkumu

Klíčová slova

Následující krok: krátká anotace

- CO a PROČ budeme zkoumat (poté JAK, po provedení výzkumu i S JAKÝM VÝSLEDKEM)
- Kde najdeme inspiraci pro formulování anotace?

Definice výzkumného tématu

Laická veřejnost a její povědomí a názor na logopedickou péči u osob s narušenou komunikační schopností

Předností tohoto tématu je možnost obsáhlého výzkumu, který přinese zajímavé výsledky. K výzkumu můžeme přistupovat ze strany lidí a jejich (ne)zkušeností s logopedickou prevencí, ale také z hlediska míst, kde bývá prevence uskutečňována (mateřská škola, logopedická ambulance,...)

Věnovat se tomuto tématu je dobré, protože přinese nejen zpětnou vazbu, ale zároveň také obecné povědomí a názor laické veřejnosti na danou problematiku.

Myslím si, že je důležité znát pocity inkudovaných žáků a to, jaké pozitivní anebo naopak negativní dopady má inkluze na jejich psychiku.

Výzkumná otázka

Jak se projevuje inkluze na psychice inkudovaných žáků?

- Tématem je dle mého názoru dobré se zabývat, protože je čím dál častěji řešeno.
- Zajímá mě a je pro mě v současné době aktuální. Ze svého blízkého okolí znám několik dětí s ...
- Tématu je dobré se věnovat, protože se týká velkého množství dospělých lidí... Toto téma jsem si vybrala, protože mám ve svém okolí tyto osoby.
- Každý kdo o XX slyšel a přemýšlel si na ni udělal vlastní názor. A proto bych ve svém výzkumu chtěla zjistit, co si o XX myslí dnešní společnost

Pedagogové se v praxi často setkávají s žáky, kteří mají specifickou poruchu učení. Jelikož tito žáci potřebují speciální přístup, klade se často pozornost na to, jak s nimi pracovat během vyučování, aby pro ně byly vytvořeny co nejvíce optimální podmínky. Mimo práci ve škole se ale pravděpodobně liší i domácí příprava těchto žáků a právě na tuto problematiku bych se ráda zaměřila. Konkrétně bych se věnovala žákům s dyskalkulií, protože je to jedna z častěji se vyskytujících SPU a zároveň není tak prozkoumaná jako třeba dyslexie a dysgrafie. Současně bych zde mohla zužitkovat poznatky získané studiem matematiky, která je mým druhým oborem, a využít zkušenosti, které jsem získala doučováním žákyně s touto SPU. Věřím, že je důležité se tímto tématem zabývat, protože žáci s dyskalkulií se běžně ve školách vyskytují a je pro ně velmi náročné podávat v hodinách matematiky dobré výkony. Analýza toho, jak probíhá jejich domácí příprava, by mohla být indikátorem, zda práce s nimi ve škole probíhá tak, jak by měla, a také by mohla odhalit, jestli je třeba těmto žákům poskytovat speciální podporu i mimo prostor školy.

Výzkumná otázka: Jak se liší domácí příprava do hodin matematiky žáků s dyskalkulií na 1. stupni ZŠ oproti žákům bez speciálních vzdělávacích potřeb?

Výzkumné otázky:

Obecné:

Jaká je role učitele mateřské školy, při práci s jedincem s ADHD? –
zkoumáme učitele/učitelky MŠ

Specifické:

Jakým způsobem se odlišují řízené činnosti pro jedince s ADHD od intaktních jedinců? - **zkoumáme činnosti v MŠ**

Jak se jedinci s ADHD projevují při skupinových/společných činnostech a jak s nimi v takovýchto situacích pracovat? –
zkoumáme (patrně pozorujeme) žáky s ADHD

Jaké vztahy mají mezi sebou intaktní jedinci a jedinci s ADHD a jaký vliv to má na jejich výchovu a vzdělávání? – **zkoumáme žáky s ADHD a bez a jejich vztah, zkoumáme výchovu a vzdělávání obou skupin žáků**

Téma: Děti ze sociálně znevýhodněného prostředí

- Problém: Komunikační kompetence dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí
- Otázka č. 1: Jaké strategie používají vychovatelé v dětském domově pro rozvoj komunikačních kompetencí u předškolních dětí?
- Otázka č. 2: Podle jakých kritérií hodnotí vychovatelé úroveň komunikačních kompetencí dítěte?
- Otázka č. 2: Jaká odborná pracoviště využívají vychovatelé při rozvoji komunikačních kompetencí předškolních dětí?
- Otázka č. 3: Na jaké oblasti rozvoje komunikačních kompetencí se zaměřují vychovatelé individuálně v rámci práce v DD?

Hledání zdrojů

- S jakými problémy se potýkáme nejčastěji při hledání zdrojů
- Hledáme „bratříčky“ našeho tématu (příklad – Domácí příprava žáků s dyskalkulií)
- Hledáme inspiraci teoretickou, metodologickou, výzkumnou
- Ukázka práce s google scholar
- Proč číst články v časopisech – jaké odborné časopisy známe?
- Kdy přestat hledat nové zdroje?